

עין משפט ונר מצוה

קטן א מיי פ"א מהל' גירושין הלכה ט סגמ עשין כ טוש"ע סה"ע סי' קיז ב מיי פכ"ד מהל' קטן טוש"ע סי' ט סגמ עשין ד טוש"ע ח"מ סי' נ וסי' סא טעף י: קיח ב מיי שם טעמן שם טוש"ע ח"מ סי' מט טעף יז:

רבינו גרשום

אמר רב הונא. אין אדם יכול לגבות בזה השטר כלום שכשמצויציו זה המלוה אצ"פ שהוא תוב ידו של לוח אמר הלוח מה אתה מבקש ממני והלא כתוב ממך סתם משמע אצ"פ מריש גלותא. או משאר כל אדם ה"ך אתה יכול לגבות ממני: פוק עיין ביה. שתמצא ראייה שדומה למעשה: דלאורתא בעי לה רב הונא ממך. שתאמר לו ראייה שדומה למעשה זה: ואין בו זמן כר' אבא שאול ואמר אם כתוב בו אצ"פ מריש גלותא או משאר כל אדם ה"ך אתה יכול לגבות ממני: פוק עיין ביה דין יש לומר היום משמע ההוא יומא דקא נפיק ביה משמע שבאותו יום גירשה וכשר. הכי נמי מןך משמע מההוא גברא דנפיק שטרא מתותי ידיה משמע דנאמן ולא מצוי למימר מןך אצ"פ משבור למלא: אמר ליה אבא לרבה דלמא אבא שאול. דאמר דכשר הגט משום ההוא אצטמא דקאמר דגירשתיה היום סתם כשר האצט"ג דלא יודעי באיזה יום נכתב הגט אלא שידע באיזה יום מסר לו כשר דסלי כר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתו: אבל הכא. דכתב ממך נתיחש לנפילה ד יכול לומר לו אין אתה המלוה שמא מן המלוה אחר נפל השטר ומצאת אותו: אמר ליה רבה לעולם ראייה שלי [ראיתן] ודקא פרכי' ליחוש לנפיל'. לנפילה לא חיישינן: מנא אתר נפל השטר דאמר עדי חיישנא דלא חיישנא בכתובתין. משנתיך שניהן אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה שיהי לך לומר לזה אתה חייב לי וזה שטרך לזה לומר לו אתה חייב לי וממני נפל השטר ואתה מוצאתו או יכול לומר לו פרעת לי וממני נפל השטר ואתה מוצאתו לך השטר: ולא אחר יכול להוציא שטר חוב על אחד מןן. שיכול כל אחד לומר לו איני חייב לך ואחר על יוסף בן שמעון שאינו פרוע שטרות שניהן פרועין שכל אחד יכול למימר לו שטר שלי הפרוע: כיצד יעשה אם אחד אמר שטרות זקנים אינם שרין ובכן יחקר הדובר: ואבוי משולשין לכתוב לו סימן המשפחה. ואם היה סימנם שוה יכתוב כהן אם אחד מהן כהן וכתוב פלוני כהן. ואם יש

קעב:

מִינִיךְ אִפִּי' מַרְיֵשׁ גִּלּוּתָא. לשון שאילה הוא^א וכן היא דאמר רב הונא חיישינן לשני שוריי בכל הגט (גיטין דף ס.). ובשנים אוחזין (ב"מ דף יח: ושם)^ב [וה"פ] אפי' מריש גלותא שאין רגיל להלוות נאמר אפילו באותו דגבי אי תפיס ביה^ג אבל רשב"ם אין תופס בו עיקר ואין נראה לר"י מה שמפרש אפילו מריש גלותא שאנו חוששין שמא אדם אחר הלוהו ונפל ממנו ומנא^ד (י' לזה מה לי לתלות בריש גלותא אותו אדם אחר ולישגא נמי לא משמע כלל הכי ומה שהקשה למה שפי' דהוה ליה למימר ההוא^ה [גברא] דנפק מתותי ידיה משמע נראה ללא קשה כלל דלרצ הונא הוה מספקא ליה ודרך שאלה היה אומר אם נתחייב אותו כלל דמשמע אפילו מריש גלותא חף על פי שאינו רגיל להלוות^ו לו כלל אלא ש"מ מינך לא חשיב משמעות והכל הוא והמסוּם אדם לא יגזיבו^ז ״ואו לא^ח: **עדי** מסירה כרתו. והא^ט (כתוב דביה היום לא משום דנריך זמן אלא שאם מתנה בעל פה שום מנאי' אם ימות מחולי זה או כשימות שתא' אז מגורשת מעכשיו וכדפסיק לעיל (דף קלז). כרבי יוס' דאמר וזמנו של שטר מוכיח עליו והו כאומר מהיום אבל היכא דלא מתנה שום דבר לא נריך כלל מהיום והא דפירש רשב"ם דבעי למיכתב מהיום משום

דבעי אבא שאלו ידים מוכיחות אין נראה לר"י דהא אמר^י (גיטין דף יז.) זמן לא תקנו אלא משום פירות או משום בת אחרות ור' אלעזר לא [הוה] בעי זמן^י [כללן] דס"ל עדי מסירה כרתי^י כמו שסובר רשב"ם עזמו וגם זהו מימה להוסיף טעם חדש לאבא שאלו דבעי היום משום הוכחה: **אבא** ליחוש לנפילה. מימא מאי שייכא הכא פירכא דר"א בלגלותא הוה מצי למימר נהי^{יב} נמי דמשמע מההוא גברא כו' מ"מ ליחוש לנפילה ואפילו הוה סובר כר"מ הוה מצי למיפריך הכי ואומר ר"י דהכי פירושה אלמא מהיום מההוא יומא דנפק ביה משמע ה"נ מנך מההוא גברא דנפק מתותי ידיה משמע שרואה לומר לכל אדם שימנא' בידו כי משמעות חשוב הוא ולא הצל וליגזות וכן משמע שיגבה כל מי שימנא' וכן דעת הכתיבה היתה^{יג} ובשטר אקנייתא אחי שפיר שמעבד עזמו מה שלא לזה עדיין משי"ש שעבד לו אפילו לא ילוה לעולם כדאמר^{יד} בשנים אוחזין (ב"מ דף קנז:). מלא' שטרי הקנאה בשוק יחיוסם לבעלים מאי אמרת שמא כתב ללוות ולא לזה הא שעבד ליה נפשיה הלכך לא שייך למיחש לנפילה הכא' ואפילו בלא אקנייתא הוה מצי לאוקומי לפי' ר"ת דהנושא (כתובות דף קב. ד"ה אגב: דמפרש התם שיכול אדם להשתעבד לחבירו אפילו לא לזה ממנו כגון שיכתוב^{יז} (י' השטר אני חייב לך מנה ויכתבנו ויתמנו לו לשם כך ופריך דלמא אבא שאלו כר' אלעזר ס"ל ולא בעי זמן כו' והיום משמע יומא') דנפק מצעל הבית' ולא דנפק מבי"ד ולא הורגך מהיום אלא אם התנה אם מתי דפרפרשית לעיל אבל דהא ליחוש לנפילה דמנך נמי לא משמע אלא^{יח} שנחנו לו כי היכי דמהיום משמע סתם משמעותו משעת הגירושין ולחפות על בת אחרות לא יוכל דהא עדי מסירה נריך והי"ע משמע הכא אותו שנחנו לו דוקא ולא לנומא' א"כ איכא למיחש לנפילה ומשני לנפילה לא חיישינן ותחלת שאלה דרב הונא נראה לר"י לפרש בן ממך אפילו מריש גלותא אע"פ שאין רגיל להלוות כלל וגם אפילו אנו ידעינן בצירור שלא הלוהו וגם אין רגילות להקנות לו וליתן לו שטר הקנאה כלל אפ"ה המקנה לו מטעמא דפרפרשית או לא דשמא אין לנו לתלות אלא באותו שנחנו לו הלכך חיישינן לנפילה דלא קמי אם לא מסרו לו ועוד יש לפרש אבל הכא ליחוש לנפילה כלומר לא מיבעיא דלא משמע^{יט} ההוא גברא כו' והכל הוא^י ואפי' הוה משמע ליחוש לנפילה ומשני לנפילה לא חיישינן^י וקושיא ראשונה לא חשש לתרץ משום דכר' דחוק ולא סבירא ליה לרצה ההוא דיחויא וכן מצינו בשאר מקומות נפל' לנפילה דרבינא גמ' שאין חושש לתרץ קושיא ראשונה כלל: **לַנִּפְיִלָּה דָּחָה.** פירוש^{יא} שאין לתלות שנפל אלא מאחד לצד כי היכי דמתרמי שמוה נפל' לנפילה דחד חיישינן וממני' בצאין בהרשאה וברייתא' במוציאין זה בלא זה: מזה או מזה יש לתלות בנפילה: **וְאִפְּרָא הָא דִּתְנִינָא בּוֹ.**

גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

אמר רב הונא ממך. משמע אפילו מריש גלותא כלומר שמא ריש גלותא או אדם אחר הלוהו ונפל ממנו ומנא'תו. ואין לפרש שבא רב הונא לומר שיגבה שטרו זה המוחזק דמשמע כל מי שמוחזק בשטר ואפילו ריש גלותא מוחזק בו שאין רגיל להלוות יגבה לו בו דא"כ הוה ליה למימר^א (כדלקמן ממך ההוא [גברא] דנפיק מתותי ידיה משמע: ואין בו זמן. והוא אחד משלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר צפ' המגרש (גיטין דף פו:). **אני היום גירסתיך כשר.** קס"ד השתא כיון דעדים קא חזו ליה בדייה וכתוב בו היום הרי כתב בו זמן: **ההוא יומא דנפיק.** צצ"ד להמגרש האשה משמע וחשבינן ליה כזמן נמור: **ה"נ משמע ממך כו'.** דהא חזו ליה צ"ד בידו וכמי שנכתב שם המלוה בשטר דמי: **דלמא אבא שאלו** לא חייש לשום זמן בגיטין דדיעבד וכדר' אלעזר ס"ל דתנן צפ' המגרש (שם) שלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר כתב ככתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר ר"א אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנחנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם וכי היכי דרבי אלעזר מכשיר ליה בלא עדים משום

טעמא דעדי מסירה כרתי ה"נ מכשיר ליה בלא זמן משום האי טעמא גופיה דקדמתי יש עליו עדים ואין בו זמן בזהאי משנה דשלשה גיטין פסולין ועלה קאי ר' אלעזר ואמר אע"פ שאין עליו עדים בזהאי שטר שאין בו זמן כשר שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם וה"ל אין כותבין בו זמן אלא מפני תיקון העולם דבת אחרות ופירות דמפרש צפ' (כל הגט) [המציא תניינא] (שם דף יז.) וכיון שנחנו לה בפני עדים הם יעידו על הזמן ועל הגט. והאי דמנריך' אבא שאלו לכתוב בו אני היום גירסתיך לאו משום זמן דהא אין זה זמן ולזמן לא חייש כר' אלעזר אלא דבעי אבא שאלו ידים מוכיחות דמשעה שקבלה הגט נתגרשה מיד שאם לא נכתב מהיום בגט זה שאין בו זמן מנין לנו שיהיה גט שמא אין בדעתו לגרשה מיד בגט זה עד סוף שנה או שנתיים לאחר קבלתה הלכך בעי אבא שאלו שיכתבו היום אחרי שאין זמנו כתוב בו שיוכיח עליו כר' יוסי דאמר (לעיל דף קלז). זמנו של שטר מוכיח עליו והאי דאמר אבא שאלו היינו דכתבין בגט מן יומא דנן ולעלם: **אבל הכא ליחוש לנפילה.** וכדרב הונא דאמר ממך אפילו מריש גלותא ושמא מאחר נפל ומנא' זה: **הא הן על אחרים מוציאין.** אחד מהן שיש לו שטר על אחר שיגבה ממנו ולא יכול זה לטעון מחבירך נפל ומנא'תו נמצינו למדין שמי שמוחזק בשטר יכול לגבות מלוה מאיש אחר הכתוב בתוכו ואע"פ שהשטר אין מוכיח מי המלוה והי"ה ליחי יוסף בן שמעון שיש לו על אחד מן השוק חיישינן. כגון שטר שבד יוסף בן שמעון שיש לו על אחד מן השוק דהיינו נפילה דחד ומציאה דחד היכי איתרמי מילתא דמיוסף בן שמעון נפל ויוסף בן שמעון מנא'ו הלכך לא חיישינן אבל גבי ליחי' ממך מנה דהיינו נפילה דרבים שיש לחוש מאיש אחר בעולם נפל ואיש אחר בעולם מנא'ו כגון זה שמוחזק בו התם ודאי חיישינן ולא יגבה בו (הג"ה.) חיישי' לנפילה דיחיד ואשכחו רבים. ע"כ: עיקר הלשון כן הוא **לנפילה דרבים חיישינן.** כלומר שמנא'ו שום אדם בעולם אבל לשמנא'ו יחיד יוסף בן שמעון לא חיישינן. ורבינו מנחםל פירש ואצ"י לנפילה דחד ואשכחיה האי דשמייה כשמייה דהאי לא חיישינן שאילו מן האח' נפל היה נועק ומצקש וכיון שלא נעק נתבדר כי לזה שמנא'ו הוא אבל לנפילה דרבים דלא ידעינן מי הוא חיישינן: ואלא

אלעזר לא מתוקמא דהא מנריך מהיום וטעמא שפירשתי למעלה הוא דחוק ולא סבירא ליה לרצה ההוא דיחויא וכן מצינו בשאר מקומות נפל' לנפילה דרבינא גמ' שאין חושש לתרץ קושיא ראשונה כלל: **לַנִּפְיִלָּה דָּחָה.** פירוש^א שאין לתלות שנפל אלא מאחד לצד כי היכי דמתרמי שמוה נפל' לנפילה דחד חיישינן וממני' בצאין בהרשאה וברייתא' במוציאין זה בלא זה: והכא

מתותי ידיההנשתעבד. רמב"ן, א. י"א: מההוא יומא דמסרה ליההדא משמע. שם. א. [ונכין שאינו מוכיח מתוכו של מה הוא פסול.]אבא שאול כו' אלעזר ס"ל דלא בעי מוכיח מתוכו כיון שעדי מסירה כורתין. שם. א. ולפי' זהו לומר גידול ליחוש לנפילה. שם. א. [ונלפילה דייחיד שיפול מיוסף בן שמעון וימצאנו יוסף בן שמעון אחר דראי לא חיישינן. מוס' יצומת קטן.

חזר עלמא משמע ממך הלכך חיישי לנפילה:

מסורת הש"ס

א. [ב' י"ח: יח: כ: גיטין כז:].
ב. [צ"ל אלעזר]. א. [גיטין ט: וש"נ]. ד. ד"ל. וגי' רש"א אפי' והוא דטור דחש,
ה. רש"א אכל פי רשב"ם שמופס סי' אין נראה,
ו. רש"א, א. ד"ל. ה. רש"א דאמר היום, ט. ד"ל,
ז. רש"א דנפק מידו ולא דנפק לגבי, ס. [נתיי' גביה'. אלא הא דתנא סי' אין נראה, דחד חיישינן ומתנינן בזה בהרשאה ומצרייתא דמוציאין זה על זה ינאח עי"ן ועיין רש"א,

הגהות הב"ח

א. רשב"ם ד"ה אמר רב הונא וכו' בדלקמיה ממך. ב. תוס' ד"ה מינך וכו' ונפל ממנו ומנא' זה דלמא לו אדם ה"ך אתה יכול לגבות ממני לו נמחק:
ג. ד"ה אכל וכו' נתי' דממך משמע מההוא גברא.
ד. בא"ד שנתנו בשטר ואי חייב:
ה. בא"ד לא משמע אלא אותו שנחנו לו:
ו. בא"ד דלא משמע דההוא:
ז. ד"ה לנפילה דחד פירוש כשאין לתלות שנפל אלא מאחד בלבד אין תלות בנפילה כי היכי דמתרמי שמוה נפל אפי"ד ואח"כ מ"ה לנפילה וכו' דמכל כ"ה גט אדם:

מוסף רש"י

דאמר עדי מסירה כרתו. דלמא אצ"פ שאין עליו עדים אלא שנחנו לה בפני עדים גובה מנכסים משועבדים, שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם, שחא יתומו עדי מסירה או ילכו למדינת הים, אלא עדי מסירה עיקר (כתובות צד:). ואין לרץ לתמוס בגט, וכי כתב קרא וכתב אמתיות גט קאי ולא אמתיות ידי עדים (גיטין ס' ובבב"י שם כא:) כתיב, משוי ליה ספר כתימות (קדושין מח:).

מוסף תוספות

א. וכך היה מנהגו שר רב הונא כשהיה בא לפניו דין שיש להסתפק בו היה מדיע' ספק שלו כדי שידקדקו בו התלמידים וישאו ויתנו בדרך.
ב. שם ה"א"ש.
ג. דמסתפקא ליה כיון שאין מוכיח מתוכו למי נשתייבד בו אם פסול בכך או לאו, דשמי' מוכיח מתוכו בעינן.
ד. ואתא רבה למידק מדאבא שאול, דהא בעינן זמן בגיטין ואפי' הכי אכשר אבא שאול בשכתוב בו אני היום גירשתיך, דמוכיח מתוכו חשבינן ליה וכו'. שם.
ה. דליכא למיחש משום בת אחותו שהרי האשה תצטרך להביא ראיה עדי מסירה וסתם עדים מכוונים עדותם ומעידים באיזה יום. רבינו יונה.
ו. ואי משום דלא נתבדר כשכתוב למי נתחייב ואין בה ברייה מדאורייתא שאני הכא דכיון שהוא ראו להחתים בו לכל אדם ואפי' לכל העולם כאחד אין כאן דין ברייה. יע"ב"א.
ז. אהא נמי מעיקרא למאן דנפיק

באחר מן סימן אחר או אריך או גרץ או שחור יכתוב אותו סימן. קטני מיהת מתני' ולא אחר יכול להוציא שטר חוב על אחד מןן הא אחד מהן על אחרים יכול להוציא ואמאי ליחוש לנפילה. ולימא ליה לזה לא ממך לוחי אלא מחבירך ונפל ממנו ומצאת אותו וכן נמי ינמא לאריך אלא ש"מ מדהן על אחרים יכולין להוציא ולא מצוי ליה למימר מחבירך נפל ש"מ דלנפילה לא חיישינן: ואבוי משיב לנפילה דחד. כגון מלוה אחד ששמו יוסף בן שמעון לא חיישינן. דמזוהיר זוהיר ביה וחכא ליכא ספיקא אלא דחד גברא בלבד של חבירו ששמו כשמו. אבל לנפילה דרבים היכא דכתב לוהי' ממך איכא לספקוי דרבים דלכל